

## ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับใบอนุญาตในการทำการประมงพาณิชย์<sup>1</sup>

สุภัทวดี อิศรานุกูล<sup>2</sup>

จากการศึกษาปัญหากฎหมายเกี่ยวกับใบอนุญาตทำการประมงพาณิชย์ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงประวัติความเป็นมา แนวคิด และทฤษฎี หลักเกณฑ์การยื่นคำขอรับใบอนุญาตทำการประมงพาณิชย์ และการโอนใบอนุญาตทำการประมงพาณิชย์แก่ผู้ประกอบการธุรกิจอย่างมีขอบเขต ข้อจำกัด การกำหนดกฎหมาย ซึ่งทำให้ผู้ศึกษาได้รับรู้ว่าผู้ที่ประสงค์จะทำการประมงโดยเรือประมงที่มีขนาดตั้งแต่สิบตันกรอสขึ้นไปหรือเครื่องยนต์ที่มีกำลังแรงม้าตั้งแต่สองร้อยแปดสิบแรงม้าขึ้นไปตามที่รัฐมนตรีกำหนด หรือเครื่องมือที่ใช้หรือมีไว้ใช้ในการทำการประมงพาณิชย์จะทำการประมงพาณิชย์ต้องได้รับใบอนุญาตทำการประมงพาณิชย์จากอธิบดีกรมประมง หรือผู้ซึ่งอธิบดีกรมประมงมอบหมาย และต้องยื่นคำขอรับใบอนุญาตทำการประมงพาณิชย์ภายในห้วงระยะเวลาที่กฎหมายกำหนดด้วย หากยื่นคำขอเมื่อพ้นระยะเวลาที่กฎหมายกำหนดถือว่า ผู้นั้นสละสิทธิในการทำการประมงพาณิชย์ในรอบปีการประมง อีกทั้ง ยังเสียสิทธิในการทำการประมงในรอบปีการประมงนั้น ๆ ก่อนยื่นคำขอรับใบอนุญาตทำการประมงพาณิชย์ เจ้าของเรือประมงจะต้องมีเอกสารหลักฐานตามที่กรมประมงกำหนด โดยจะต้องมีการตรวจเรือประมงเพื่อให้ได้มาตรฐานตามที่กรมประมงกำหนด โดยใบอนุญาตทำการประมงพาณิชย์จะกำหนดรอบปีการประมงคราวละสองปีและใบอนุญาตทำการประมงพาณิชย์มีอายุสองปีโดยรัฐมีการจำกัดเรือประมงพาณิชย์และเจ้าของเรือประมงที่กระทำความผิดไม่ให้ก่อเหตุซ้ำอีกทำให้เรือประมงและเจ้าของเรือประมงที่เคยกระทำความผิดตามพระราชกำหนดการประมง พ.ศ. 2558 และยังไม่พ้นลักษณะต้องห้ามของกฎหมายไม่สามารถทำการประมงพาณิชย์ได้อีกเป็นเหตุให้เมื่อเรือประมงพาณิชย์ที่ไม่ได้ออกทำการประมงต้องจอดไว้ที่ท่าเทียบเรือเป็นเวลานานอาจเกิดความเสียหายแก่เรือประมงได้ซึ่งการประกอบอาชีพการทำประมงเป็นธุรกิจประมงพาณิชย์ที่มีความสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศไทยเป็นอย่างมาก ทำให้ผู้ประกอบการธุรกิจประมงพาณิชย์ส่วนใหญ่หันมาทำการประมงเขอะขึ้นกว่าปัจจุบัน

---

<sup>1</sup>บทความนี้เรียบเรียงจากการศึกษาอิสระ เรื่อง ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับใบอนุญาตในการทำการประมงพาณิชย์ โดยมีอาจารย์ที่ปรึกษา คือ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.คนพร จิตต์รุ่งเกียรติ และคณะกรรมการสอบ คือ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มนทิชา ภักดีคง และรองศาสตราจารย์ ดร.พันธ์เทพ วิฑิตอนันต์

<sup>2</sup>นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต (ส่วนกลาง) คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

จากการศึกษาทำให้ทราบว่าปัญหากฎหมายเกี่ยวกับใบอนุญาตทำการประมงพาณิชย์ ตามพระราชกำหนดการประมง พ.ศ. 2558 และกฎกระทรวงการขออนุญาตและการอนุญาตให้ทำประมงพาณิชย์ พ.ศ. 2562 ยังไม่ชัดเจน ไม่ครอบคลุมด้วยกันหลายประการ ซึ่งสรุปได้ ดังต่อไปนี้

จากการศึกษาประเด็นปัญหาเกี่ยวกับการพิจารณาการออกใบอนุญาตทำการประมงพาณิชย์ กำหนดให้ผู้ขอรับใบอนุญาตทำการประมงพาณิชย์ต้องมีหนังสือรับรองมาตรฐานสุขอนามัยในเรือประมง คือ เรือประมงพาณิชย์ที่ประสงค์จะทำการประมงต้องได้รับหนังสือรับรองมาตรฐานสุขอนามัยในเรือประมง โดยกรมประมงจะออกหนังสือรับรองมาตรฐาน (ชั่วคราว) ให้แก่ผู้ประกอบการธุรกิจประมงพาณิชย์ไปก่อน และให้เหตุผลว่าควรปรับปรุงเรือประมงอย่างไรบ้าง เมื่อถึงวันพิจารณาอนุญาตออกใบอนุญาตทำการประมงพาณิชย์ เรือประมงพาณิชย์ยังไม่ได้มาตรฐานที่จะต้องได้รับหนังสือรับรองมาตรฐานสุขอนามัยในเรือประมงผู้ประกอบการธุรกิจประมงพาณิชย์จะไม่ได้ใบอนุญาตทำการประมงพาณิชย์ในรอบปีการประมงนั้น และต้องรอไปอีกสองปีในรอบการประมงถัดไป

ประเด็นปัญหาที่สองผู้ขอรับใบอนุญาตทำการประมงพาณิชย์ ผู้ประกอบการธุรกิจประมงพาณิชย์ไม่ว่าจะเป็นบุคคลหรือนิติบุคคลอาจเป็นเจ้าของผู้มีการมสิทธิ์หรือสิทธิครอบครองในเรือประมงพาณิชย์หลายลำ ซึ่งตามพระราชกำหนดการประมง พ.ศ. 2558 มาตรา 39 ผู้ขอรับใบอนุญาตทำการประมงพาณิชย์ต้องไม่มีลักษณะต้องห้าม กรณีผู้ประกอบการธุรกิจประมงพาณิชย์ได้กระทำความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการประมงอย่างร้ายแรง ผู้ประกอบการธุรกิจประมงพาณิชย์จะถูกดำเนินคดีอาญาและบางกรณีจะถูกคำสั่งมาตรการทางปกครองไปพร้อมด้วยซึ่งเมื่อผู้ประกอบการธุรกิจประมงพาณิชย์ถูกดำเนินคดีอาญา และถูกปรับเป็นเงินจำนวนมาก เมื่อศาลมีคำพิพากษาถึงที่สุด จะเป็นเหตุให้ผู้ประกอบการธุรกิจประมงพาณิชย์เป็นผู้มีลักษณะต้องห้ามตาม มาตรา 39 (1) “เป็นผู้เคยต้องคำพิพากษาถึงที่สุดว่ากระทำความผิดอย่างร้ายแรงยังไม่ถึงห้าปีนับแต่วันที่มิคำพิพากษาถึงที่สุด” แห่งพระราชกำหนดการประมง พ.ศ. 2558 และต่อมาเมื่อถึงคราวที่จะต้องยื่นคำขอรับใบอนุญาตทำการประมงพาณิชย์ในรอบปีการประมงใหม่จะทำให้เรือประมงลำอื่น ๆ ไม่สามารถขอรับใบอนุญาตทำการประมงพาณิชย์ได้ ทำให้เรือประมงอื่น ๆ ต้องจอดไว้เพื่อรอพ้นกำหนดระยะเวลาตามกฎหมาย อันเป็นเหตุเรือประมงชำรุดผุพังได้

ประเด็นปัญหาที่สามการโอนใบอนุญาตทำการประมงพาณิชย์ผู้ประกอบการธุรกิจกระทำความผิดกฎหมายว่าด้วยการประมง และไม่ประสงค์จะผู้ประกอบการธุรกิจประมงพาณิชย์อีกต่อไป ตามมาตรา 44 (2) แห่งพระราชกำหนดการประมงพ.ศ. 2558 มีข้อจำกัดไม่อนุญาตให้โอนให้แก่ผู้ได้รับใบอนุญาตทำการประมงของเรือที่ใช้ในการกระทำความผิดที่มีประโยชน์ทั้งทางตรงและทางอ้อม กล่าวคือทายาท ผู้สืบสันดาน ภรรยา หรือบุคคลที่ใช้นามสกุลเดียว หรือพ้องเพี้ยนด้วยนั้น ต้องโอนแก่บุคคลอื่นเท่านั้น เห็นว่า กรณีนี้เป็นข้อจำกัดสิทธิของผู้ประกอบอาชีพเป็นอย่างมาก เนื่องจากเรือประมงพาณิชย์มีมูลค่าสูงมาก ผู้ประกอบการธุรกิจประมงพาณิชย์ประสงค์จะโอนให้ทายาทผู้มีสิทธิรับมรดกก็ไม่สามารถกระทำได้ เหตุเพียงเพราะว่า เรือประมงลำนั้นเคยกระทำความผิด เป็นเหตุให้เรือประมงต้องจอดเรือที่ทำเทียบเรือจนกว่าจะพ้น

จากการศึกษาค้นคว้าปัญหากฎหมายเกี่ยวกับใบอนุญาตในการทำประมงพาณิชย์ตามพระราชกำหนดการประมง พ.ศ. 2558 และกฎกระทรวงการขออนุญาตและการอนุญาตให้ทำประมงพาณิชย์ พ.ศ. 2562 ผู้ศึกษาพบว่า มีข้อเสนอแนะ คือ

2. ปัญหาเกี่ยวกับผู้ขอรับใบอนุญาตทำการประมงพาณิชย์ ผู้ศึกษาพบว่าข้อเสนอแนะว่า มาตรา 39 “ผู้ขอรับใบอนุญาตตามมาตรา 32 มาตรา 35 และมาตรา 36 ต้องไม่มีลักษณะต้องห้าม ดังต่อไปนี้(1) เป็นผู้เคย

ต้องคำพิพากษาถึงที่สุดว่ากระทำความผิดอย่างใดอย่างหนึ่งตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 114 ยังไม่ถึงห้าปีนับแต่วันที่มีคำพิพากษาถึงที่สุด” ผู้ศึกษาเห็นควรเพิ่มเติมเป็นว่า มาตรา 39 “ผู้ขอรับใบอนุญาตตามมาตรา 32 มาตรา 35 และมาตรา 36 ต้องไม่มีลักษณะต้องห้าม ดังต่อไปนี้ “(1) เป็นผู้เคยต้องคำพิพากษาถึงที่สุดว่ากระทำความผิดอย่างใดอย่างหนึ่งตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 114 ยังไม่ถึงห้าปีนับแต่วันที่มีคำพิพากษาถึงที่สุด เรือประมงที่ไม่ได้ใช้ในการกระทำความผิดด้วยกฎหมายการประมง ไม่ถือว่าเป็นผู้มีความผิดต้องห้ามในการขอรับใบอนุญาตทำการประมงพาณิชย์ตามมาตรา 36 ”

3. ปัญหาเกี่ยวกับการโอนใบอนุญาตทำการประมงพาณิชย์ จากการพิจารณาแล้วผู้ศึกษาพบว่ามาตรา 44 (2) แห่งพระราชกำหนดการประมง พ.ศ. 2558 บัญญัติว่า กรณีเรือประมงที่จะขอรับโอนใบอนุญาตเคยถูกใช้ในการกระทำความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการประมง ผู้ขอรับโอนใบอนุญาตต้องมีหลักฐานแสดงว่าเจ้าของเรือ ผู้ควบคุมเรือหรือผู้ได้รับใบอนุญาตทำการประมงของเรือที่ใช้ในการกระทำความผิดไม่มีผลประโยชน์ได้เสียทั้งทางตรงและทางอ้อม หรือมีอำนาจควบคุมเรือประมงดังกล่าวต่อไป ” ผู้ศึกษาเห็นควรเพิ่มเติมเป็นว่า มาตรา 44 (2) แห่งพระราชกำหนดการประมง พ.ศ. 2558 ดังนี้ “ใบอนุญาตทำการประมงในกรณีเรือประมงที่เคยใช้ในการกระทำความผิดตามมาตรา 32 และมาตรา 36 ให้โอนกันได้ตามหลักเกณฑ์วิธีการ และเงื่อนไข ดังต่อไปนี้ ผู้รับโอนใบอนุญาตทำการประมงพาณิชย์ให้โอนให้แก่บุคคลใดก็ได้

4. ปัญหาเกี่ยวกับการได้มาซึ่งกรรมสิทธิ์หรือสิทธิครอบครองในเรือประมงจากการพิจารณาแล้วผู้ศึกษาพบว่า ข้อ 6(3) “การอนุญาตให้ทำการประมงพาณิชย์ให้พิจารณาตามหลักเกณฑ์ ดังต่อไปนี้ผู้ขอรับใบอนุญาตต้องมีกรรมสิทธิ์หรือสิทธิครอบครองในเรือประมงที่จะทำการประมงพาณิชย์ และในกรณีที่ผู้ขอรับใบอนุญาตเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์หรือสิทธิครอบครองในเรือประมงหลายลำไม่ว่าจะเป็นเรือประมงไทยหรือมิใช่เรือประมงไทย ต้องแจ้งชื่อเรือประมงทุกลำพร้อมทั้งหลักฐานแสดงกรรมสิทธิ์หรือสิทธิครอบครองในเรือประมงแต่ละลำ” ของกฎกระทรวงการขออนุญาตและการอนุญาตให้ทำการประมงพาณิชย์ พ.ศ. 2562 ผู้ศึกษาเห็นควรเพิ่มเติมเป็นว่า ข้อ 6 (3) กฎกระทรวงการขออนุญาตและการอนุญาตทำการประมงพาณิชย์ พ.ศ. 2562 ดังนี้ “การอนุญาตให้ทำการประมงพาณิชย์ให้พิจารณาตามหลักเกณฑ์ ดังต่อไปนี้ ทายาทผู้ได้รับมรดก หรือพินัยกรรม ประสงค์จะทำการประมงพาณิชย์ให้ยื่นคำขอรับใบอนุญาตทำการประมงพาณิชย์ และให้นำคำสั่งจัดการมรดกมาไปยื่นเปลี่ยนแปลงทางทะเบียนก่อน และให้นำข้อมูลทางทะเบียนมาแสดงต่อกรมประมง เพื่อพิจารณาออกใบอนุญาตให้แก่ทายาท”

## เอกสารอ้างอิง

นายอัสนีย์ มั่นประสิทธิ์ นายอิสระ ชาญราชกิจ เอกสารเผยแพร่เรื่องมือประมงการประมงของ

ประเทศไทยจากอดีตจนถึงห้วงเวลาการออก พระราชกำหนดการประมง พ.ศ. 2558

กรมประมง กองบริหารจัดการทรัพยากรและกำหนดมาตรการ หนังสือคู่มือชาวประมงพาณิชย์ จัดทำโดย

กลุ่มทะเบียนและอนุญาตทำการประมง กรมประมง 2563